

Мұхаррам ойининг фазли

10:00 / 25.08.2020 5404

Йил алмашинувини нишонлаш, бунга атаб байрам уюштириш қадимдан күпчилик халқларнинг одати, анъанаси бўлиб келган. Мисрликлар йил санасини ҳар бир сулоланинг ҳукмронлиги бошланишидан ҳисоблашган бўлса, римликлар милоддан олдинги 753 йилдан, яъни Римга асос солинганидан бошлаб юритишган. Яҳудийлар буни гўё дунё яратилган милоддан олдинги 3761 йилдан ҳисоблашган бўлса, Искандария солномаси олам яралишини милоддан олдинги 5493 йилдан бошлайди.

Тақвим ислоҳ қилингунга қадар Русияда янги йил византияликларнинг амалдаги йил ҳисоби бўйича 1 сентябрда нишонланган. Бу йил санаси «Оlamning яратилиши»дан, яъни милоддан олдинги 5509 йил 1 сентябрдан юритилар эди. Жон-жаҳди билан Русияни оврупалаштиришга интилган подшоҳ Пётр биринчи ўзининг 1699 йил 15 декабрдаги фармони билан Русда йил бошини 1 январдан деб белгилади ва «Исо Масих таваллуди»дан бошланган Ғарбий Оврупа милодий санасини жорий этди.

Милод - луғатда «туғилиш» дегани. Ҳазрати Исо алайҳиссалом туғилганларидан бошланган йил санаси «милодий йил» дейилади. Умуман қуёш санаси (шамсий йил ҳисоби) биринчи марта мисрликлар томонидан татбиқ этилган. Мисрнинг илк қуёш тақвими милоддан олдинги 45 йилда Рим ҳукмдори Юлий Цезар томонидан олинган ва «Юлиан тақвими» деб номланган римча тақвим юзага келган. Милодий сананинг 1582 йилида эса бу тақвимни Папа Григор XIII ислоҳ қилиб, ҳозирги Григориан тақвимига

асос солган. Милодий сана номига номувофиқ тарзда Исо алайхиссалом мавлудидан (туғилишидан) саккиз аср кейингина насроний Оврупада құлланила бошлаган. Ислом олимлари ҳисобига күра, «Исо алайхиссалом туғилған йил билан милодий сана орасида уч ёки түрт йиллик катта бир тарихий хато бор».

Мусулмонлар тақвим юритишда ҳижрий-қамарий сана ҳисобидан фойдаланишади.

Мусулмонлар ҳаётида эса ҳижрий йил санаси жорий этилған. Ҳижрий сана (йил) ҳисоби Пайғамбаримиз Мұхаммад алайхиссаломнинг Маккадан Мадинага ҳижрат қилишлари (қўчишлари)дан ҳисобланған бошлаган ва 622 йилнинг 16 июлидан амалга киритилған. У ҳижрий 17 (милодий 638) йили халифа Умар ибн Хаттоб розияллоҳу анҳу томонидан жорий этилған. Ҳижрий йил ой ва қуёш кунлари асосида олиб боришига қараб ҳижрий-қамарий ва ҳижрий-шамсий деб юритилади. Ҳижрий-қамарий йил 354 кечакундуз бўлгани учун йилига 11 кундан орқада қолиб, ҳар 33 йилда ҳижрий-шамсий санадан бир йил кам бўлади. Мұҳаррам, Сафар, Рабиъул-аввал, Рабиъус-соний, Жумадил-аввал, Жумадис-соний, Ражаб, Шаърон, Рамазон, Шаввол, Зулқаъда, Зулҳижжа ҳижрий-қамарий сана ойларидир.

Ҳижрий сананинг йилбошиси бўлмиш биринчи ойнинг номи «муҳаррам» луғатда «уруш ҳаром қилинган, ҳурматланган» маъноларини билдиради. Ҳижрий-қамарий тақвим бўйича йилнинг биринчи ойи. Мұҳаррамнинг биринчи куни янги сананинг бошланиши ҳисобланади. Мұҳаррам – Аллоҳ таоло уруш ва жанжалларни, қон тўкишни ҳаром қилған тўрт ойнинг бири, унинг Аллоҳнинг ойи деган номи ҳам бор. Мұҳаррам ойи ражаб, зулқаъда, зулҳижжа ойлари каби «ҳаром ойлар» саналади. Бу ойда энг улуғ кунлардан Ашуро бор, у мұҳаррамнинг ўнинчи кунидир. Бу ойнинг тўққизинчи, ўнинчи кунлари рўза тутиш суннатдир.

Абу Ҳурайрадан розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам: **«Рамазондан кейинги энг афзал рўза Аллоҳнинг мұҳаррам ойидаги рўзасидир, фарз намозидан кейинги энг афзал намоз тунги намоздир»**, дедилар».

Имом Муслим, Абу Довуд, Термизий, Насоий ривоят қилишган.

Алидан розияллоҳу анҳу ривоят қилған ҳадисда бундай дейилған: «Бир одам келиб, Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламдан «Рамазондан кейин қайси ойнинг рўзасини тутишимни буюрасиз?» деди. У зот: «Агар

рамазондан кейин рўза тутмоқчи бўлсанг, муҳаррамнинг рўзасини тут. Чунки у Аллоҳнинг ойидир. Унда Аллоҳ бир қавмнинг тавбасини қабул қилган ва бошқа қавмларнинг тавбасини ҳам қабул қиласди», дедилар».

Имом Термизий ривоят қилган.

Муҳаррам ойида энг улуғ кунлардан Ашуро бор. Ойнинг ўнинчи куни шу ном билан машҳур бўлган.

Ҳакам ибн Аъраж розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади: «Замзам олдида ридоси устида ёнбошлаб ётган Ибн Аббоснинг олдига бориб, «Менга Ашуро рўзаси ҳақида хабар бер», дедим. У: «Муҳаррамнинг ҳилолини кўрсанг санаб бор, тўққизинчи куни рўза тутган ҳолда тонг оттири», деди. Мен: «Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам унинг рўзасини шундай тутармидилар?» деб сўрасам, у: «Ха», деди» .

Муслим, Абу Довуд, Термизий, Насоий ривоят қилишган.

Ибн Аббос розияллоҳу анҳумодан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам Ашуро куни рўзасини тутдилар ва бу куннинг рўзасини тутишга буюрдилар. Одамлар: «Эй Аллоҳнинг Расули, бу кунни яхудий ва насоролар улуғлашади», дейишди. У зот соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Келгуси йил келса, иншааалоҳ, тўққизинчи куннинг ҳам рўзасини тутамиз», дедилар. Аммо келгуси йил келмай туриб Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам вафот этдилар».

Имом Муслим ва Абу Довуд ривоят қилишган.

Яна ўша кишидан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам Ашуро рўзасини ўнинчи куни тутишга буюрдилар».

Имом Термизий ривояти.

Бу борадаги ҳадисларни жамлаб, ўрганиб чиққан уламоларимиз муҳаррам ойи тўққизинчи ва ўнинчи кунининг рўзасини суннат ҳисоблашади ва «Ашуро кунининг ёлғиз ўзида рўза тутиш макруҳdir», дейишади.

Муҳаррам ойида содир бўлган муҳим воқеалар:

- Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам пайғамбарликларининг еттинчи, яъни милодий 616 йили Қурайшийлар Пайғамбарга ўчакишиб Ҳошимийлар

билин ижтимоий-иқтисодий муносабатларни узишди ва уларга қарши қамал эълон қилишди.

- Ҳижрий тўртинчи йили муҳаррам ойида Бани Асад ҳодисаси рўй берди, яъни ушбу қабила Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламга қарши уруш очиш ҳаракатини бошлаган, шунда уларга қарши Абу Салама бошчилигидаги бир юз эллик нафар мусулмонлар гурӯҳи юриш қилиб, уларни енгган.
- Ҳижратнинг еттинчи йили шу ойда яхудийлар томонидан Ислом давлатига таҳдид солиб турадиган ҳарбий истеҳкомга айлантирилган Хайбарни фатҳ этиш бошланди.
- Яна шу йили муҳаррам ойида Пайғамбар алайҳиссалом Византия, Форс, Миср, Ҳабашистон, Уммон, Яман, Баҳрайн, Ямома ҳукмдорларига Исломга даъват этиб расмий мактублар юбордилар.
- Саккизинчи ҳижрий йили шу ойда Пайғамбаримиз Мухаммад алайҳиссаломнинг қизлари Зайнаб бинти Муҳаммад розияллоҳу анҳо вафот этдилар.

Islom.uz архивидан